

Projekt Gradski vrtovi

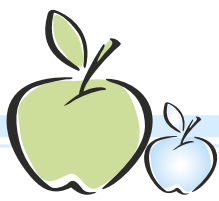

Od 2013. godine u Gradu Zagrebu provodi se poseban projekt pod nazivom *Gradski vrtovi* kojemu je cilj poticati građane da lokalno proizvode vlastito povrće. Gradonačelnik Milan Bandić je 4. travnja 2013. donio Zaključak o provođenju projekta *Gradski vrtovi* (Sl. glasnik Grada Zagreba br.: 9/13 i 25/13) kojim se pokreće uređenje i opremanje obradivog zemljišta u vlasništvu Grada Zagreba radi davanja dijela obradivog zemljišta na korištenje građanima Grada Zagreba u svrhu proizvodnje hrane (povrće i jagodasto voće), začinskog bilja i cvijeća za vlastite potrebe. *Ekonomska je korist projekta* prehranjivanje socijalno ugroženih skupina, financijska potpora kućnom budžetu i prehrambena sigurnost, tj. omogućen uzgoj vlastite hrane. *Društvena je korist* poboljšana prehrana, povećana potrošnja svježeg povrća i voća, očuvanje tjelesnog zdravlja, fizička

aktivnost, boravak u prirodi, prevencija bolesti *sjedilačkog načina života* (pretilost koja uzrokuje dijabetes tipa 2, srčane bolesti, srčani i moždani udar, problemi s leđima, rak, depresija), očuvanje mentalnog zdravlja (druženje, prevencija otuđenosti, prevencija ovisnosti i kriminaliteta), edukacija, rekreacija, mjesto odmora, dobrosusjedski odnosi i razvoj partnerstva Grada s građanima.

Ekološka je korist stvaranje zelenih oaza, humaniji i ljepši gradski okoliš, doprinos sadržaju i kvaliteti života u gradu, organski uzgojena hrana, doprinos zdravijoj okolini, očuvanje starih i rijetkih vrsta i sorti povrća i cvijeća, promocija tradicionalnog uzgoja hrane, podizanje svijesti o potrebi očuvanja okoliša, vrtlarenje na načelu prirodnih zakonitosti kao i prihvatljivo

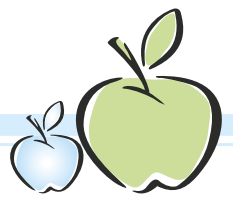
gospodarenje prirodnim resursima primjenom odrednica održivog razvoja. Postupak davanja vrtних parcela na korištenje pokreće se javnim pozivom za podnošenje zahtjeva, i to za osobe s prebivalištem na području Grada Zagreba koje nemaju u svom vlasništvu, suvlasništvu, zakupu ili na korištenju neko drugo obradivo zemljište. Zahtjev za davanje na korištenje vrtne parcele može podnijeti samo jedan član zajedničkog kućanstva na Obrascu zahtjeva s Izjavom Gradskom uredu za poljoprivredu i šumarstvo u roku od 15 dana od dana objave Javnog poziva. Obrazac zahtjeva objavljuje se na web stranici Grada Zagreba (www.zagreb.hr), a građani ga mogu podići i u Gradskom uredu za poljoprivredu i šumarstvo. Kriteriji za davanje vrtних parcela na korištenje su prebivalište podnositelja, socijalni status, status hrvatskog branitelja, status umirovljenika i broj članova kućanstva te se na temelju ostvarenih ukupnih bodova utvrđuje Lista za davanje na korištenje vrtних parcela na obradivom zemljištu. S korisnicima se sklapa Ugovor o davanju na korištenje vrtne parcele na obradivom zemljištu na vrijeme od dvije godine bez novčane naknade, s mogućnošću produljenja korištenja pod uvjetom da se korisnik prema parceli odnosi s pažnjom dobrog gospodara. Obradivo zemljište sastoji se od vrtnih parcela veličine do 50 m² i zajedničkih dijelova s pripadajućom zajedničkom opremom (pristupni putovi i staze, drvena i montažna spremišta alata i organskog gnojiva, komposter, klupe i kante za odlaganje otpada, vrtne sjenice i nadstrešnice). Površine svih gradskih vrtova ograđene su, a zajednički dio predviđen je za druženje i odmor korisnika, za edukaciju i radionice. Na području Grada Zagreba trenutno je dvanaest gradskih vrtova s preko 2.100 vrtnih parcela na površini od

22,20 ha na dvije lokacije na području gradske četvrti Stenjevec, na lokaciji Ulice Stenjevec i Ulice Savska opatovina I. odvojak, tri na području Gradske četvrti Novi Zagreb - istok, na lokaciji Ulice Ive Andrića i Ulice Karela Zahradnika, dvije na području Gradske četvrti Novi Zagreb - zapad, na lokaciji Čavoglavske ulice i Mrkšine ulice, jedna na području Gradske četvrti Peščenica - Žitnjak, na lokaciji Ulice Prve gardijske brigade Tigrovi, dvije na području Gradske četvrti Sesvete, Senjske ulice i Rimskog puta, jedna na području Gradske četvrti Trnje, lokacija Prisavlje te jedna na području Gradske četvrti Maksimir, na lokaciji Ulice Dragutina Mandla. U proljeće 2018. u planu je uređenje i opremanje novog, trinaestog po redu gradskog vrta u Gradskoj četvrti Podsused - Vrapče, na lokaciji Susedsko polje i to u površini od cca 3600 m². Gradski ured za poljoprivredu i šumarstvo

Grada Zagreba kao početnu stručnu pomoć korisnicima vrtnih parcela izradio je Vrtlarski priručnik s praktičnim savjetima koji se temelje na načelima organske proizvodnje, a koji se može preuzeti na web stranici Grada Zagreba (www.zagreb.hr). Prepoznatljiva oznaka Projekta *Gradski vrtovi* registrirana je kao žig pri Državnom zavodu za intelektualno vlasništvo čime je pravno zaštićen vizualni identitet projekta. Projekt *Gradski vrtovi* pozitivan je primjer održivog korištenja gradskog zemljišta te poboljšanja kvalitete življenja građana u socijalnom, ekonomskom

i ekološkom smislu. Gradski vrtovi omogućuju dostupnost zdrave hrane i poboljšavaju kućni proračun građana, doprinose očuvanju zdravije okoline, očuvanju bioraznolikosti, ekološkoj svijesti građana, povezivanju s prirodom, zdravom načinu korištenja slobodnog vremena i promoviranju zdravog stila života kao i razvoju partnerstva Grada Zagreba s građanima. S obzirom da se Gradski vrtovi nalaze u urbanom okolišu uspostavljen je program motrenja kroz koji se redovito od strane Zavoda za javno zdravstvo Dr. Andrija Štampar i Agronomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu uzimaju na analizu uzorci tla, vode i biljnog materijala te redovito prati stanje tla, unos onečišćenja i konačno zdravstvena ispravnost proizvedenog povrća o čijim rezultatima su svi korisnici vrtnih parcela redovito izvještavani. Projekt je usklađen s Razvojnou strategijom Grada Zagreba 2020. čiji je glavni strateški cilj unaprjeđivanje prostornih kvaliteta i funkcije Grada. Zajednički dijelovi gradskih vrtova dodatno se uređuju i opremaju u sklopu zajedničkog projekta Grada Zagreba, Radija Kaj i 24 sata-Projekt *Urbani vrtovi*. Uz pomoć partnera projekta korisnicima vrtnih parcela doniraju se sjenica za druženje, kućica za alat, alat potreban za radove u vrtu, kosilice za održavanje zajedničkih površina i sl. Uz samo uređenje prostora za druženje i donacije, program projekta odvija se uz edukativne i zabavne sadržaje. Projekt se realizira u Zagrebu, kao i u drugim hrvatskim gradovima. Od prošle godine Gradski ured za poljoprivredu i šumarstvo Grada Zagreba u suradnji s Agronomskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu provodi projekt *Gradski vrtovi kao inspiracija za novi životni stil u gradu - neki aspekti ekološkog vrtlarenja i edukacijski programi za različite dobne skupine*. Cilj je projekta

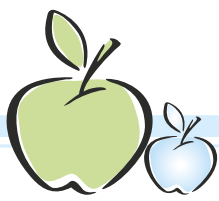
ugradnja odgoja i obrazovanja za okoliš i bioraznolikost te ekovrtlarenja u sve segmente odgojno-obrazovnog sustava i svakodnevni život djece, učenika i svih ostalih korisnika. Jedan je od specifičnih ciljeva projekta istraživanje bioraznolikosti gradskih vrtova u sklopu kojeg se popisuje flora gradskih vrtova (prati se pojavnost biljnih vrsta, njihova taksonomska pripadnost, porijeklo, tip rasta tj. trajnost, potencijalna invazivnost, alergenost, otrovnost i namjena u vrtovima), utvrđuju bolesti i štetnici povrća, jagodastog voća, začinskog bilja i cvijeća te korisna fauna. U svrhu praćenja populacije polinatora i korisne faune na Gradskom vrtu Maksimir implementirana je cvjetna traka za njeno privlačenje. Ocjenjuje se brojnost četiri vrste oprašivača i to prema načinu na koji prenose pelud, pčela medarica (Apidae, vrste roda *Apis*), koje nose mokre loptice peluda na stražnjim nogama i nemaju dlakavo tijelo, bumbara (Bombidae, vrste roda *Bombus*) koji nose mokre loptice peluda na stražnjim nogama, jako dlakavi po cijelom tijelu, pčela rezačica (Megachilidae) koje nose suhi polen ispod zatka te pješčara ili

solitarnih pčela (Andrenidae, mnogi rodovi) koje nose suhi polen na stražnjim nogama, a često i sa strane prsišta. Značaj je oprašivača u ukupnoj poljoprivrednoj proizvodnji velik te se nastoji ispraviti negativan trend pojavnosti oprašivača zadnjih pola stoljeća uzrokovan intenziviranjem poljoprivrede. U Europi i svijetu radi se na razvijanju različitih modela uvođenja prirodnih oprašivača u poljoprivredu. Jedan od njih je uvođenje cvjetnih traka što kao posljedicu ima bolju oplodnju i veći urod uzgajanih kultura. Organizirane su edukacije na četiri Gradska vrta (Maksimir, Borovje, Savica i Stenjevec) u koje su bili uključeni svi korisnici gradskih vrtova te zainteresirane osnovne škole i dječji vrtići, škole u polju za studente, a zbog velikog interesa korisnika vrtnih parcela radionice su održane na devet gradskih vrtova. S obzirom da je u gradskom vrtu Stenjevec implementirana cvjetna traka održano je i predavanje za korisnike o korisnoj fauni. Ukupno je održano deset radionica. Za dječje vrtiće održano je osam radionica, odrađeno je šest tema s pet gradskih vrtića i to Hoteli za

kukce, Dobri i loši kukci, Mreža života, Sjemenke – otkud, kako, zašto, Vrt leptira i Uzgoj začinskog bilja (ukupno je sudjelovalo 91 dijete), a za osnovne škole održano je četrnaest radionica na ukupno osam tema, Sjemenke – otkud, kako, zašto, Šetnja i potraga za slovima, Cvijeće u vrtu, Čarobni svijet kukaca, Dobri i loši kukci, Vrt leptira

i Uzgoj začinskog bilja, a ukupno je sudjelovalo 260 djece. Također su održavane i škole u polju za studente. U sklopu projekta izrađeni su i postavljeni hoteli za kukce, u gradskom vrtu Mandlova i Stenjevec. Na ostalim lokacijama hoteli za kukce bit će postavljeni za vrijeme jesenskih predavanja na temu *Korisni životinjski pomagači u vrtu*. S obzirom da je danas vrtlarstvo mnogo više od druženja i sociološkog kontakta, ono je i odgovor na nevjerojatnu manipulaciju hranom koja danas ne nudi dovoljno vitamina i minerala i ne daje dovoljno energije, često smo prisiljeni jesti loše i previše, umjesto da stvari uzmemo u svoje ruke i barem dio prehrane osiguramo vlastitim trudom. S obzirom na navedeno interes građana za dobivanje vrtnih parcela izrazito je velik te nam je želja urediti još novih površina za Gradske vrtove. Intenzivno radimo na pronalaženju novih obradivih površina u vlasništvu Grada Zagreba.

**Branka Mrakužić, dipl.ing.
agronomije**

voditeljica Odjela za poljoprivredno zemljište, GU za poljoprivredu i šumarstvo, Grad Zagreb
branka.mrakuzic@zagreb.hr